
INSIGNELE DE ACADEMIE MILITARĂ ROMÂNEȘTI FOLOSITE ÎN PERIOADA COMUNISTĂ

Radu TABĂRĂ*

Cuvinte cheie: *Academie Militară, insignă, Republica Populară Română, Republica Socialistă Română*

Keywords: *Military Academy, insignia, Romanian Popular Republic, Romanian Socialist Republic*

Abstract

This paper deals with the insignias awarded to the graduates of the Romanian Military Academy during communist times (1948-1989) and the documents that accompanied them. During this period a total of six models were used (four during the Romanian Popular Republic, and two during the Romanian Socialist Republic), two of them coming with other two variants. The awarding documents accompanied them were issued in only two models. Also, we tackle the issue of an insignia that often mistaken for a military academy insignia, although it has no connection with them, except for size and shape.

Considerații generale

Comparativ cu sistemul militar sovietic, care a acordat o importanță foarte mare insinelor, în cel român ele au avut o importanță periferică, sistemul românesc de insigne militare fiind relativ slab dezvoltat. În consecință și portul lor era destul de limitat, militarii români (spre deosebire de cei sovietici), neavând „un cult” pentru insigne. Astfel, deși Armata română a copiat numeroase aspecte de la cea sovietică (uniforme, organizare, instrucție, regulamente – existând cazuri când acestea erau direct traduse din rusă, fără a fi adaptate, mai ales în perioada de început a regimului comunist), partea română nu a preluat și sistemul de insigne ca mijloc de evidențiere, stimulare și recompensare a militarilor. Acest aspect poate fi ușor identificat prin compararea unor fotografii în care apar militari români și sovietici.

Armata română a adoptat și destul de târziu insignele pentru absolvenții academiilor militare, acestea fiind instituite abia în 1956, la 8 ani după preluarea puterii de către comuniști.

Pentru a înțelege mai bine succesiunea insinelor de academie militară, redăm mai jos un scurt istoric al acestei structuri pentru perioada care face obiectul studiului.

În anul 1949 au fost înființate patru academii militare distincte: Academia Militară, Academia Militară Politică, Academia Militară Tehnică și Academia Spatelui Armatei (aceasta din urmă contopită în septembrie 1953 cu Academia Militară, motiv pentru care nu are insignă, acestea apărând abia în 1956).

* Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu.

În anul 1953, Academia Militară primește numele „I.V. Stalin”⁹⁰⁸, iar la 19 august 1957 Academia Militară Politică „Gheorghe Gheorghiu Dej” este înglobată în Academia Militară, formând împreună Academia Militară Generală. Data exactă la care Academia Militară Politică a primit titulatura de „Gheorghe Gheorghiu Dej” nu a fost încă identificată, dar pe baza legitimațiilor studiate a reieșit că în 1956 (la instituirea insinelor de absolvire a academiilor militare) avea acest nume.

În iunie 1959 Academia Militară Tehnică este încorporată în Academia Militară Generală. După acest moment rămâne în uz doar insigna de Academie Militară Generală, schimbată în 1966 cu modelul RSR (odată cu proclamare acestei noi forme de organizare a statului român).

Nu deținem date exacte referitoare la momentul în care titulatura de Academie Militară Generală a fost schimbată cu cea de Academia Militară, dar considerăm posibil ca modificarea să fi survenit în 1969, când instituția a fost complet reorganizată⁹⁰⁹. În prezent, continuatoarea acestei instituții este Universitatea Națională de Apărare „Carol I” din București.

Mai precizăm că pentru perioada comunistă termenul „academie militară” nu are accepțiunea din zilele noastre care include instituțiile de învățământ superior care școlarizează ofițeri (ex. Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”). În perioada comunistă acestea erau cunoscute sub denumirea de „școli de ofițeri”, termenul „academie” fiind folosit pentru instituția care completa/specializa pregătirea persoanelor care erau deja ofițeri (excepție face Academia Militară Tehnică, care a pregătit persoanele care urmau să devină ofițeri).

Descrierea insinelor

Insigna are forma unui oval cu axa lungă orientată vertical (forma unui scut pentru doamne) de culoare albă, fiind străbătut longitudinal de nouă raze. În partea inferioară pe exterior este flancată pe aproape jumătate din circumferință cu frunze de stejar în partea dreaptă și frunze de laur în stânga, unite cu o eșarfă la mijloc. În partea inferioară, pe o eșarfă albastru închis este scrisă denumirea academei militare.

Toate insignele, indiferent de variantă, au dimensiunea de 4,2 x 2,9 cm și sunt realizate din alamă cu email cald. Acestea au fost produse la Monetăria Statului din București și posibil, Întreprinderea „Arădeanca” din Arad.

La variantele emise în perioada Republicii Populare Române (RPR) în partea centrală este aplicată o stea roșie în cinci colțuri, care are în centru stema RPR. Steaua poate fi lipită pe corpul insignei (**fig. 7**), sau prinsă cu ajutorul a două picioare care trec prin insignă și sunt îndoite pe revers (**fig. 6** – cele două picioare sunt vizibile deasupra și sub șurubul pe care era înfiletată piulița de prindere).

La insignele emise în perioada Republicii Socialiste România (RSR) în partea centrală este lipită doar stema țării, steaua în cinci colțuri fiind eliminată. Stema apare în două variante de mărime (**fig. 8-9**). În perioada de tranziție de la insignele RPR la cele RSR sunt întâlnite insigne de „Academia Militară Generală” de pe care a fost

⁹⁰⁸ Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 757/1953 cu privire la eternizarea memoriei tovarășului I.V. Stalin, publicată în Colecția de Hotărâri Legi și Decrete nr. 20 din 30 martie 1953, art. 2.

⁹⁰⁹ Informațiile referitoare la istoricul Academiei Militare au fost preluate de pe situl instituției (<http://www.unap.ro/index.php/ro/istoric-unap?start=1>, accesat la 30 ianuarie 2016), cu excepția cazurilor în care se specifică altfel prin note de subsol.

îndepărtă steaua cu cinci colțuri și înlocuită cu stema RSR, artificiu vizibil prin faptul că stema a fost prinsă de insignă cu două piciorușe, practică la care ulterior s-a renunțat în favoarea lipirii directe. În **fig. 5** și **10** sunt prezentate în detaliu stemele de pe cele două tipuri de insigne (RPR, respectiv RSR), cu mențiunea că între insignele realizate în aceeași perioadă pot exista diferențe din punct de vedere al modului în care este redată stema.

Pe revers, la variantele RPR este înscrisă o serie unică aferentă fiecărei insigne, aceasta fiind notată și în legitimația care dădea dreptul posesorului să poarte insignă respectivă (**fig. 6-7**). Variantele RSR nu au serie pe verso (**fig. 11**). În toate cazurile sistemul de prindere este cu șurub și piuliță.

Insignele pentru academii militare emise în perioada comunistă sunt:

1. Academia Militară / „I.V. [Iosiv Visarionovici] Stalin” (**fig. 1**). Insigna a fost în uz în perioada 1956⁹¹⁰-1957, după care a fost înlocuită cu insigna „Academia militară generală” (**fig. 3**), odată cu reorganizarea instituției (unirea Academiei Militare cu Academia Militară Politică „Gheorghe Gheorghiu Dej”).

2. Academia Militară / Tehnică (**fig. 2**). Insigna a fost în uz între 1956-1959, (dată la care Academia Militară Tehnică s-a unit cu Academia Militară Generală).

3. Academia Militară / Generală – varianta RPR (**fig. 3**). S-a aflat în uz în intervalul 1957-1966, când a fost înlocuită cu varianta RSR. Supoziția că insigna RPR a fost purtată până în 1966 pornește de la faptul că schimbarea însemnelor vechii forme de organizare statală cu cele ale RSR pe articolele de uniformă militară a survenit în acest an⁹¹¹.

4. A.M.P. [Academia Militară Politică] / Gh[eorghe]. Gheorghiu Dej (**fig. 4**). S-a aflat în uz în perioada 1956-1957 (înlocuită cu insigna din **fig. 3**).

5. Academia Militară Generală – varianta RSR, care apare în două variante diferențiate prin mărimea stemei prezentă pe ele: 2 x 1,75 cm (varianta mare) sau 1,45 x 1,25 cm (varianta mică) - (**fig. 8 a și b**). În uz 1957-1969 (?).

6. Academia Militară, care apare la rândul său în două variante diferențiate prin mărimea stemei prezentă pe ele: 2 x 1,75 cm (varianta mare) sau 1,45 x 1,25 cm (varianta mică) - (**fig. 9 a și b**). În uz 1969 (?)-1989⁹¹². Data la care presupunem că această insignă a intrat în uz este estimată pornind de la premisa că în anul 1969 Academia Militară a suferit un proces de reorganizare mai profund pe durata căruia este posibil să-i fi fost schimbat și numele.

În toate cazurile denumirea academiilor este scrisă cu majuscule, iar dacă sunt mai mult de trei cuvinte textul este scris pe două rânduri.

Atenție! Insigna din **fig. 12.a**, deși asemănătoare din punct de vedere al formei și dimensiunilor cu insignele de academii militare nu face parte din această categorie. Totuși, din cauza asemănării multă lume o confundă, fiind greșit prezentată drept insignă de academie militară pentru pompieri. În realitate piesa este una aniversară,

⁹¹⁰ Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 75/1956 privind instituirea insignei pentru absolvenții academiilor militare din Republica Populară Română (Arhiva Guvernului României).

⁹¹¹ Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. nr. 770 din 3.05.1966 privind aprobarea Regulamentului pentru stabilirea, descrierea și portul uniformelor militarilor și personalului militarizat din Ministerul Afacerilor Interne, Anexă, art. 42, (Arhiva Guvernului României).

⁹¹² Posibil să fi fost purtată o perioadă și după acest an.

emisă pentru a marca 140 ani de la luptele din Dealul Spirii din 13 septembrie 1948, în care pompierii din București s-au opus intrării în oraș a trupelor otomane pentru a reprimă Revoluția din 1948 din Țara Românească. Aspectul este evident prin faptul că în partea superioară sunt înscrși anii 1948-1988 (**fig. 12.b**), iar în partea inferioară, în locul în care ar fi trebuit să scrie denumirea academiei este scrisă pe fond vișiniu (culoarea trupelor de pompieri) data la care a avut loc evenimentul (13 septembrie).

Criterii de acordare

Insignele erau acordate cadrelor militare care aveau absolvite academiile militare înscrise pe fiecare insignă. Toate insignele din această categorie erau acordate și ofițerilor Ministerului de Interne⁹¹³ care aveau absolvite academiile respective (sau în cazul celor care se transferau de la Ministerul Apărării la cel de Interne aveau dreptul să poarte insigna în continuare).

La momentul instituirii, în 1956, insignele au fost acordate și retroactiv celor care absolviseră anterior instituțiile respective, aspect care reiese din studiul documentelor care însoțeau insignele în cauză, un astfel de exemplu fiind prezentat și mai jos (a doua legitimație – absolvit în 1953, eliberată în 1956 – **fig. 13.b**).

Insignele erau însoțite de o legitimație (**fig. 13.a**) care are pe prima pagină desenată insigna folosită în perioada RPR (fără titlul academiei pe eșarfa albastră) sub care este scris cu majuscule pe trei rânduri „insigna de absolvent / al / academiei militare”. Pe pagina a doua este precizat gradul și numele persoanei care a finalizat studiile urmat de textul „absolvent al Academiei Militare (generale, în cazul de față), posedând diploma nr. ... din are dreptul de a purta insigna de absolvent al acestei academii, seria nr. conform Hotărârii Consiliului de Miniștri al R.P.R. nr. 75 din 20 ianuarie 1956”. Urmează gradul, numele și semnătura șefului academiei, ștampila instituției și data emiterii.

Modelul și textul legitimației era identic pentru toate academiile existente în perioada RPR, inclusiv pentru Academia Militară Politică „Gheorghe Gheorgiu-Dej” (**fig. 13.b**).

În perioada RSR legitimația era asemănătoare ca structură și aspect, diferența constând în faptul că erau realizate alb-negru. Textul era „.....absolvent al Academiei militare are dreptul de a purta insigna de absolvent al acestei academii, conform Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 75 din 20. 01. 1956” (**fig. 14**).

Modalitate de purtare⁹¹⁴. Pe partea dreaptă a pieptului, centrat deasupra buzunarului, astfel încât partea de jos a insignei să atingă marginea clapei buzunarului. Ofițerii de marină, (care nu aveau buzunar pe partea dreaptă a uniformei), purtau insigna la mijlocul pieptului drept, la nivelul clapei buzunarului de pe pieptul stâng.

⁹¹³ *Regulament pentru stabilirea, descrierea și portul uniformelor militare*, editat de Ministerul Afacerilor Interne, 1969, art. 42.

⁹¹⁴ *Norme metodologice privind aplicarea unitară a Regulamentului pentru descrierea și portul uniformelor militarilor din Ministerul Apărării Naționale*, Tipografia Militară a Ministrului Apărării Naționale, București, 1983, p. 47.



Fig. 1



Fig. 2



Fig. 3



Fig. 4



Fig. 5



Fig. 6



Fig. 7



Fig. 8.a



Fig. 8.b



Fig. 9.a



Fig. 9.b



Fig. 10



Fig. 11



Fig. 12.a



Fig. 12.a



Fig. 12.b



Fig. 13.a

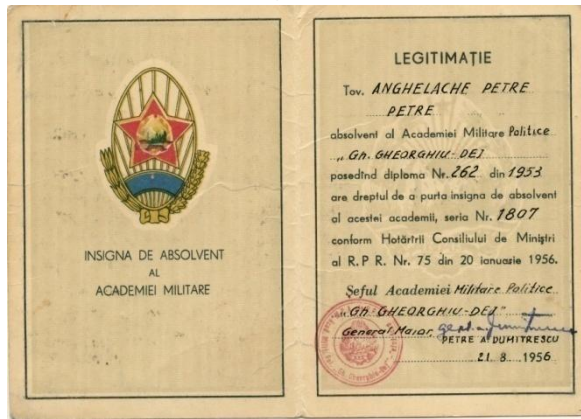


Fig. 13.b

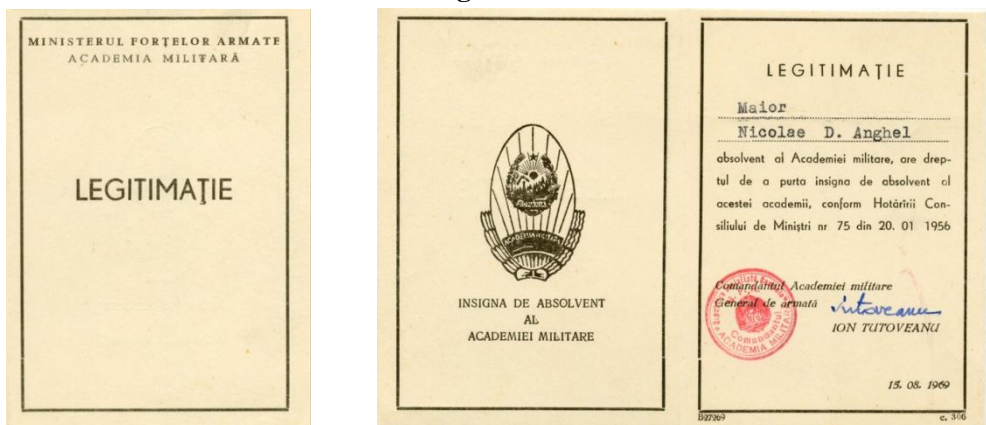


Fig. 14

BIBLIOGRAFIE

- Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 757/1953 cu privire la eternizarea memoriei tovarășului I.V. Stalin, publicată în Colecția de Hotărâri Legi și Decrete nr. 20 din 30 martie 1953.
- Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 75/1956 privind instituirea insignei pentru absolvenții academiilor militare din Republica Populară Română (Arhiva Guvernului României).
- Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. nr. 770 din 3.05.1966 privind aprobarea Regulamentului pentru stabilirea, descrierea și portul uniformelor militarilor și personalului militarizat din Ministerul Afacerilor Interne (Arhiva Guvernului României).
- *Regulament pentru stabilirea, descrierea și portul uniformelor militare*, editat de Ministerul Afacerilor Interne, 1969.
- *Norme metodologice privind aplicarea unitară a Regulamentului pentru descrierea și portul uniformelor militarilor din Ministerul Apărării Naționale*, Tipografia Militară a Ministrului Apărării Naționale, București, 1983.
- <http://www.unap.ro>.